

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **Bc. L. R.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o kasační stížnosti žalobce proti výrokům II., III. a IV. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2019, č. j. 3 Af 21/2019 - 77,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobce na ustanovení zástupce **s e z a m í t á .**
- II.** Kasační stížnost **s e v části směřující proti výroku IV.** usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2019, č. j. 3 Af 21/2019 - 77, **o d m í t á .**
- III.** Kasační stížnost **s e v části směřující proti výrokům II. a III.** usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2019, č. j. 3 Af 21/2019 - 77, **z a m í t á .**
- IV.** Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výroku IV. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2019, č. j. 3 Af 21/2019 - 77.
- V.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výrokům II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2019, č. j. 3 Af 21/2019 - 77.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jehož výrokiem I. byla odmítnuta žaloba T. R., jež společně se stěžovatelem brojila proti celkem 6 rozhodnutím žalovaného ze dne 19. 2. 2019, č. j. 5807/19/5300-22442-706033, č. j. 5577/19/5300-22442-706033, č. j. 5896/19/5300-22442-706033, č. j. 5913/19/5300-22442-706033, č. j. 5489/19/5300-22442-706033 a ze dne 8. 4. 2019, č. j. 13291/19/5300-22442-706033 a proti celkem 3 rozhodnutím Finančního úřadu pro hlavní město Prahu ze dne 19. 2. 2019, č. j. 1267472/19/2006-52523-110517, ze dne 22. 3. 2019, č. j. 2068299/19/2006-52523-110517

a ze dne 4. 4. 2019, č. j. 2069276/19/2006-52523-110517. Žaloba T. R. byla odmítnuta z důvodu, že tato rozhodnutí se nijak nedotýkají její právní sféry, ale toliko právní sféry druhého žalobce – stěžovatele. A dlužno dodat, že proti tomuto výroku napadeného usnesení městského soudu se jmenovaná T. R. brání kasační stížností, přičemž její věc je u Nejvyššího správního soudu vedena pod sp. zn. 5 Afs 214/2019.

[2] Výrokem II. předmětného usnesení byla zamítnuta žádost stěžovatele na osvobození od soudního poplatku; výrokem III. byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce. Městský soud totiž dospěl k závěru, že stěžovatel ke své žádosti o osvobození od soudních poplatků neposkytl úplné informace a důkazy o své finanční situaci. Výrokem IV. byl proto stěžovatel současně vyzván k úhradě soudního poplatku za žalobu.

[3] V kasační stížnosti proti těmto výrokům stěžovatel uvedl, že jeho situace i celé jeho rodiny, je soudům už dávno dobře známá. Současně požádal o osvobození od soudního poplatku a navrhl ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[4] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

K výroku I.

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí o osvobození od soudního poplatku a návrhem na ustanovení zástupce z řad advokátů. K danému soud sděluje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost; srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS. Takovým procesním rozhodnutím je mimo jiné usnesení o zamítnutí žádostí o osvobození od soudního poplatku – stěžovatele tedy v řízení o podané kasační stížnosti netíží poplatková povinnost. Obdobné závěry dovedl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v citovaném rozhodnutí i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem.

[6] Nejvyšší správní soud však i přesto musel zvážit, zda stěžovatel pro povahu právní otázky, která má být předmětem přezkumu zdejším soudem, zastoupení advokátem pro ochranu svých práv nepotřebuje; byť totiž není zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení povinné, je jistě možné. Vzhledem k tomu, že z kasační stížnosti stěžovatele je zřejmé, čeho se domáhá (kasační stížnost je projednatelná), a jedná se o jednoduchou právní otázku (osvobození od soudních poplatků), Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelovo zastoupení není nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Rozhodl proto o neustanovení zástupce, jak stanoví výrok I. tohoto rozsudku.

K výroku II.

[7] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost stěžovatele v mezích uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost je dílem nepřípustná a dílem nedůvodná.

[8] Podstatou projednávané věci je otázka, zda městský soud posoudil správně žádost stěžovatele o přiznání osvobození od soudního poplatku a návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Na tomto místě je však nutno uvést, že stěžovatel neomezil rozsah své kasační stížnosti

pokračování

toliko na výroky II. a III., jimiž bylo rozhodnuto právě o podstatě věci, ale napadl též výrok IV., kterým byl vyzván k zaplacení soudního poplatku.

[9] Ve vztahu k výroku IV. napadeného usnesení městského soudu se však jedná o kasační stížnost, která je nepřipustná. Výzva k zaplacení soudního poplatku je totiž rozhodnutím, kterým se upravuje toliko vedení řízení; jde o upozornění na zákonnou povinnost zaplatit soudní poplatek, avšak sama o sobě výzva nezakládá žádné negativní důsledky pro účastníky řízení (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 4. 2005, č. j. 2 As 2/2005 – 37, či ze dne 27. 2. 2006, č. j. 5 As 15/2005 – 47).

[10] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost v části směřující proti výroku IV. napadeného usnesení – výzvě k úhradě soudního poplatku je ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. nepřipustná, nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu, než ji odmítnout.

K výroku III.

[11] Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu z hlediska jeho výroků II. a III., přičemž neshledal důvodnou námitku stran neosvobození od soudního poplatku ani námitku ohledně neustanovení zástupce v řízení před městským soudem.

[12] Institut individuálního osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož platí, že *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“*

[13] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50, je soud povinen v každém jednotlivém případě vážít konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele. Účastníka lze osvobodit od soudních poplatků pouze tehdy, bude-li řádně osvědčeno, že pro jeho celkové poměry nelze setrvávat na povinnosti soudní poplatek uhradit. Rozhodnutí o tom, zda lze přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků, je tedy vázáno na prokázání okolnosti, že účastník nemá k jejich úhradě dostatečné prostředky. Je přitom výlučně na účastníkovi, aby svoji finanční a majetkovou situaci soudu dostatečně konkrétně popsal a předložil doklady prokazující nedostatek finančních prostředků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti účastníka řízení sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008 - 34, či ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS) a za předpokladu, že byl účastník řádně poučen (§ 36 odst. 1 s. ř. s.), takovou žádost zamítne. Stejně tak soud takovou žádost zamítne, jsou-li údaje sdělené účastníkem nevěrohodné, popř. neúplné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[14] Jak vyplynulo ze soudního spisu, městský soud stěžovatele výzvou ze dne 2. 5. 2019 vyzval k prokázání majetkových a výdělkových poměrů, k čemuž mu zaslal formulář *„Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“*; vyzval jej k jeho řádnému vyplnění a zaslání ve lhůtě 14 dnů od jeho doručení. Současně stěžovatele řádně poučil, že nebude-li formulář ve stanovené lhůtě zaslán soudu zpět náležitě vyplněný, soud žádosti o osvobození od soudních poplatků nevyhoví.

[15] Stěžovatel předmětné prohlášení zaslal dne 10. 5. 2019 společně s vyplněným formulářem pro daňové přiznání daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2018, v němž tvrdil příjmy v částce 343 403 Kč a výdaje v částce 314 623 Kč s dílčím základem daně z příjmů v částce 28 780 Kč. Městský soud konstatoval, že stěžovatel touto nepodepsanou, nedatovanou, částečně nevyplněnou listinou (bez adresy místa pobytu, telefonu, e-mailu), a bez podacího razítka finančního úřadu, nazvanou daňové přiznání z příjmů fyzických osob za rok 2018, neprokázal a nedoložil tvrzené příjmy a výdaje z prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků. V samotném prohlášení, jímž deklaroval příslušné údaje, nebylo nadto podle městského soudu najisto postaveno, z jakých reálných příjmů skutečně žije. Stěžovatel nedoložil, z čeho platí reálné náklady na své živobytí, zejména stravu, podnikání a péči o nemocnou matku, bydlení, k němuž nedoložil výši platby nájemného, ani jiných opakujících se výdajů v souvislosti s bydlením, např. spotřebu energií. V prohlášení stěžovatel také uvedl, že nepobírá pomoc pro osoby v hmotné nouzi či jinou sociální podporu, např. příspěvek na bydlení. Rovněž neuvedl, z jakých zdrojů hradí své blíže neupřesněné dluhy. Za této situace nebyly splněny předpoklady pro plné ani částečné osvobození od soudních poplatků.

[16] Nejvyšší správní soud konstatuje, že z napadeného rozhodnutí městského soudu jsou zjevné důvody, pro které soud stěžovateli osvobození od soudního poplatku nepřiznal; s jeho hodnocením se Nejvyšší správní soud také ztotožňuje. Stěžovatel předložil toliko obecná tvrzení o své majetkové a osobní situaci, jež se i Nejvyššímu správnímu soudu jeví jako neúplná a nevěrohodná. Tato tvrzení nijak nedoložil (předložené daňové přiznání je pouhým vyplněným formulářem bez toho, aby bylo zřejmé, že tento formulář stěžovatel skutečně podal příslušnému finančnímu úřadu). Jestliže navíc stěžovatel tvrdil, že měl v roce 2018 jakožto osoba samostatně výdělečně činná zisk pouze 28 780 Kč, není ani Nejvyššímu správnímu soudu zřejmé, z čeho hradí náklady na své živobytí i příležitostné náklady související s jeho zdravotním stavem; sám přitom uvedl, že nepobírá žádné dávky v hmotné nouzi. Dále je třeba poznamenat, že stěžovatel vypomáhá své matce, která je na něm údajně závislá. Nepochybně tak musí mít nějaké další zdroje, jež v prohlášení o svých poměrech neuvedl. Stěžovatel nadto městskému soudu neupřesnil a nedoložil ani žádné své výdaje.

[17] Jelikož není patrné, z čeho stěžovatel fakticky žije (stěžovatel nedoložil úplné a průkazné údaje), nemohl městský soud objektivně posoudit jeho majetkové poměry. Pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků je nezbytné, aby měl soud celkový přehled o osobních, majetkových a finančních poměrech. Bylo výlučně na stěžovateli, aby své osobní, finanční a majetkové poměry městskému soudu dostatečně konkrétně popsal a svá tvrzení také doložil. Skutečnost, že tak neučinil, nelze klást k tíži městskému soudu. Jak bylo uvedeno výše, soud nemá povinnost z úřední povinnosti zjišťovat výtěžkové a majetkové možnosti účastníků řízení. Nevěrohodnost či neúplnost tvrzení stěžovatele o existenci předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pak vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno; viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS. Kasační stížnost je proto v této části nedůvodná.

[18] Uvedené pak samozřejmě dopadá i na návrh na ustanovení zástupce pro řízení před městským soudem. Jak vyplývá z § 35 odst. 10 s. ř. s., pro ustanovení zástupce musí být splněny kumulativně dvě podmínky, a to sice existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků a nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19). Jelikož není splněna již první podmínka, neboť soud neshledal existenci předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, i v tomto případě byla kasační stížnost stěžovatele nedůvodná.

pokračování

[19] S ohledem na shora uvedené Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele v části týkající se výroků II. a III. napadeného usnesení zamítl jako nedůvodnou dle § 110 odst. 1 s. ř. s.

K výrokům IV. a V.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výroku IV. napadeného usnesení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, pokud byl návrh odmítnut.

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti v části směřující proti výrokům II. a III. napadeného rozhodnutí Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s.; úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti v tomto řízení nevznikly, proto mu Nejvyšší správní soud, byť by mu právo na náhradu nákladů řízení svědčilo, náhradu nákladů nepřiznal.

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. listopadu 2019

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu